

ROBERT SEETHALER

İSİMSİZ KAFE

ROMAN

Almanca Aslından Çeviren Regaip Minareci

5.

Hüzünlü kadınlarla dolu bir otobüs akşam güneşinde yola koyuldu. Erster Floridsdorfer tekstil fabrikası sahasından sarsıla sarsıla çıktı, Jedlesee mezarlığından, küçük meyve bahçelerinden, çorak arazilerden ve şantiyelerden geçip Tuna Nehri'nin sıcak ahşap kokan plaj kulübelerinin bulunduğu Alte Donau kolu boyunca ilerledi, Reichsbrücke köprüsünü aşip Leopoldstadt semti ara sokaklarının kurşuni labirentine daldı. Bazen durup bir iki kadını indirdi; kadınlar bir bina girişinin ya da bir bodrum katı dairesinin alçak kapısı ardında gözden kaybolmadan önce el salladılar. Praterstern tren istasyonunda genç terzi çırağı Mila Szabica indi. Döner kavşakta bir tur attıktan sonra Nordbahnstrasse'nin yoğun akşam trafiğine karışan otobüsün arkasından bir süre baktı.

Mila, Aloisgasse'de odadan odaya geçilen bir dairenin küçük bir odasında kalıyordu; tuvaleti içeride olan

daire Hotel Wilhelmshof'un parlak sarı cephesine bakıyordu. Mila taşra kıızıydı, koyu renk saçlı, kısa boylu ve tombuldu, iri ela gözleri, sürekli kızaran elleri vardı. Steiermark eyaletinin güneyinde elma yetiştiricisi olan anne ve babası, biricik kızlarını birkaç yıl önce kente göndermişti, kız da burada bir tekstil fabrikasında ilan edilen, emekliliğe kadar iş güvencesi sağlayan bir işe girmişti. Mila, Viyana'ya giden ilk trene binmek üzere sisli bir sabah çiftlikten ayrılırken kalbinde ince bir sızı hissetmiş ve içine ağır bir yük mü yoksa yoğun ve sıcak memleket özlemi mi olduğunu bilmediği bir şey yayılmıştı. Yüzüne yün bir şal örtüp koltuğuna büzüşmüş ve tren yolculuğu boyunca ağlamıştı. Sonra öğle vakti Viyana Südbahnhof istasyonunda trenden inerken tuhaf bir hafiflik duymuştu, ona kalsa kaba köylü potinlerini ayağından fırlatır, perondan kente doğru yalınayak koşardı.

Mila'nın karakteri sağlamdı. Diğer fabrika kızlarının beceri ve kıvraklık konusundaki üstünlüğünü azmiyle ve çalışkanlığıyla telafi ediyordu. Güvenilir biriymiş, göz kamaştırıcı eğlencelere kendini kaptırmıyor ve her şeyden önemlisi, sendikacılardan uzak duruyordu. Patron vekili Mühendis Steinwender, böyle devam ederse bir gün terzilik pozisyonuna terfi edebileceğini söylemişti, kim bilir, ustabaşı bile olabilirdi.

Mila, haftada altı gün sabahın köründe şirket otobüsüyle Floridsdorf'a gidiyor, bütün gün Hangar 2, Sıra 5'te oturup takırtıyla çalışan Singer dikiş makinesinin üzerine eğiliyor, akşam sırtı kaskatı olmuş ve parmakları sızlar halde aynı otobüsle evine dönüyordu; sonra kendine akşam yemeği hazırlıyor ve erkenden yatıyordu.

Otobüs gözden kaybolmuştu. Mila evin yolunu tuttu. Yürürken elini pardösüsünün cebine sokup para zarfını kavradı. Emekliliğe kadar iş güvencesi sağlayan işinden aldığı son maaştı. Mühendis Steinwender, bir hafta önce alelacele düzenlenen şirket toplantısında Çinlilerin geldiğini söylemişti, yapabilecekleri bir şey yoktu, Avusturyalılardan daha ucuzlardı. Gerçi can sıkıcı bir durumdu, ama sonuçta gerçektir, ayrıca isteyen sendikalara teşekkür edebilirdi. Patron vekilinin kahkahası, atölyenin yüksek tavanı altında madenî bir gürültüye dönüşerek sönüp gitmişti. Kadınlar yeniden makinelerinin başına geçmiş ve son Floridsdorf bluz koleksiyonunun manşetlerini dikmişti.

Zarfta bin iki yüz seksen üç şilin vardı. Mila'nın şiltenin içine diktığı birikmiş parasıyla birleşince üç ay yeterdi. Hesabımı bilirsem belki dört ay bile gider, diye düşündü genç kadın. Ama buna gerek kalmayacak. Çinliler daha ucuz olabilir belki, ama ben gencim, güçlüyüm ve irade sahibiyim.

Ertesi sabah iş aramaya koyuldu. Zirkusgasse’de vardiya işçilerinin gittiği kafede gazeteleri inceledi, onun için söz konusu olabilecek ilanları not aldı. Çok fazla iş yoktu. Dikiş makinesinde çalışmak dışında bir meslek edinmemişti. Kumaşı tam desene uygun şekilde kaydırıp çevirmeyi, birkaç el hareketiyle iplik değiştirmeyi ve birkaç damla yağla mekiğin işlevini yerine getirmesini sağlamayı biliyordu, ama hepsi buydu. Güzel yemek yapamıyordu, bir mağazada tezgâhtarlık yapmak veya güzellik salonunda çalışmak için kaba ve cahil olduğunu düşünüyordu. Ama ev idaresinden anlardı, ayrıca kolları ve bacakları güçlüydü, Prater’de günün her saatinde topuklu ayakkabılarıyla kırıtarak yürüyen ve kendi çoraplarının deliklerini yamamaktan aciz oyuncak bebekler gibi süslenmiş kızlara benzemezdi.

Haftalar birbirini kovalamış, kız iş bulamamıştı. Mila, bütün adreslere tek tek uğramak için her sabah elinde bir kâğıtla kenti arşınlamıştı. Aranana pozisyona çoğu zaman biri alınmış oluyordu. Veya özellikle okuma yazma konusunda beklentiler fazla yüksekti. Bir defasında kolları ve yaka kenarları yıpranmış paltosu sebebiyle reddedilmişti. Bir başka sefer de fiziği yüzünden. Kent merkezindeki bir çorap ve çamaşır mağazasının müdürü, kristal avizenin yıldız misali ışıltısı altında, “Kusura bakmayın küçükhanım,” demişti, “bizim işimiz için fazla şişmansınız.”

Belki kentin köhne dış mahallelerinin ötesindeki tarım işletmelerinden birinde veya daha da uzaktaki Gänsendorf kasabasında ya da Waldviertel bölgesindeki çiftliklerde ve tarlalarda iş bulabilirdi, ne var ki yağmurda, rüzgârda ve kavurucu güneşin altında çalışmaktan bıkmıştı.

Bir öğleden sonra yorgun argın halde, ağrıyan ayaklarla Leopoldstadt'a döndü. Taborstrasse'de tramvaydan indi ve yolu biraz uzatarak pazarın içinden geçti. Kalabalığı, ev kadınlarının gevezeliğini, esnafın bağrıışlarını, sebze ve meyve tezgâhlarının üzerine yayılmış ve biraz ileride berbat bir çürük kokusuna dönüşen mis gibi kokuyu seviyordu. Kasap dükkânının önünde durdu ve kasabın dana kaburgasını parçalamasını izledi. Johannes Berg gözleri kısık, dilinin ucu dişlerinin arasında, önce testereyle sonra kemik sıyırma bıçağıyla eti kemiklerden ayırdı, ardından yağlarını temizledi. Kıvrak bir hareketle kesme tahtasından sıyırdığı kıkırdaklar ve yağ kalıntıları şap diye bir sesle yerdeki fayansların üzerine boyladı. Kasap, et parçalarını dondurmak üzere ayrı ayrı yağlı kâğıtlara sardığı sırada dükkânın önünde duran genç kadın dikkatini çekti. Kadın gözlerini iri iri açmıştı, solgun yüzü donmuş gibiydi. Bir an hareketsiz durdu, sonra dizlerinin bağı çözüldü ve yere yığıldı.

Mila kendine geldiğinde kaldırımında oturuyordu, sırtını bir yangın musluğuna dayayıp bacaklarını uzatmıştı.

“Sanırım yere devrildim,” dedi kadın, kasabın kıpkırmızı parlayan yüzü önünde belirince.

“Bazı insanlar et görmeye dayanamaz,” dedi adam.
“Gerçi yiyorlar ama bakamıyorlar.”

Mila, “Hayır, hayır, et iyi görünüyor,” derken üzerindeki sersemliği henüz tam anlamıyla atamamıştı.
“Hem çok güzel kesiyordunuz.”

“Ama yine de yere devrildiniz işte. Biraz su içmelisiniz. Haydi, ayağa kalkmanıza yardım edeyim.”

O gün kafede işler sakindi. İş tulumu giymiş bir adam duvar dibindeki masada oturmuş filtresiz sigara ve kahve içiyordu. Robert Simon, çoraplarıyla tezgâhın üstüne çıkmış tavan lambalarının tozunu alıyordu.

Kasabın dışarıdan “Simon, bir maden suyu!” diye seslendiğini duydu. “Yanına birkaç tane de salatalık turşusu.”

Simon, açık kapıdan dışarı baktığında Johannes Berg’in kolunu dikkatlice omzuna koyduğu genç bir kadınla yolun karşı tarafından geldiğini gördü.

Elindeki bezle abajurun üzerinden bir kez daha geçti ve tezgâhtan bir kedi gibi sessizce yere atladı.

“Yere devrilmişim,” dedi kadın. Şimdi kasapla kapıda duruyorlardı. Simon kadının yüzünün çok solgun olduğunu fark etti.

“Etle bir ilgisi yok,” dedi Johannes Berg. Mila’yı masalardan birine yönlendirdi ve yanına oturdu. Simon bir maden suyu hazırladı, kavanozdan birkaç salatalık turşusu çıkardı, sonra gelip onların yanına oturdu.

“Teşekkür ederim,” dedi Mila, sonra suyu bir dikişte içip salatalıktan ısırıldı.

“Bir tane daha ister misiniz?” diye sordu Simon.

Mila başını hayır anlamında salladı, salatalıktan bir parça daha ısırıldı, sonra ağlamaya başladı.

“Oo,” dedi kasap. “Ama bu şimdi...”

“Hayır,” dedi Mila hıçkırarak. “Yok bir şeyim, gerçekten yok.”

“Eyvah,” dedi Simon. Öyle şaşırılmış ve akli karışmıştı ki, bu insanların masasında neden oturduğuna anlam veremedi. Göz ucuyla kasaba baktı, ancak adam başını önüne eğmişti, önlüğündeki lekeleri inceliyor gibiydi.

“Bilemedim şimdi,” dedi Simon. Bir kadının ağladığına o güne kadar hayatında bir kez tanık olmuştu. Olay, okul yıllarında yaşanmıştı; bir Merhametli Rahibe’nin yanaklarından diktenin tam ortasında ansızın yaşlar

süzülmüştü. Neden ağladığını çocuklardan hiçbiri anlamamıştı, hatta durumu hepsi fark etmemişti bile, çünkü küçük Robert'e sonsuz gibi gelen birkaç saniyenin sonunda rahibe giysisinin koluyla yüzünü silmiş ve dikte kaldığı yerden devam etmişti.

“Ne olduğunu bize anlatmayacak mısınız?” diye sordu kasap, başını kaldırarak. “İnsan sebepsiz yere ağlamaz diye düşünüyorum.”

“Bir şey olmadı,” diye kekeleydi Mila. “Bir işim yok sadece. Olanı kaybettim, yenisini bulamıyorum. İşim yok, olacağına dair umudum yok, param yok. Ve öyle açım ki, salatalık turşusu bile lezzetli geldi.”

“Bu kötü işte,” dedi kasap.

“Yoluna girecektir,” dedi Mila. Ağlamayı kesmişti ve parmak uçlarıyla gözlerinin kenarlarında biriken yaşları siliyordu şimdi.

“Tatsız bir durum,” dedi kasap. “Ama mutlaka yoluna girecektir.”

“Evet,” dedi Mila. “Bir şekilde her zaman yoluna giriyor.”

“Bir maden suyu daha ister misiniz?” diye sordu Simon.

Mila başını iki yana salladı. “Gitsem iyi olacak,” dedi.

“Burada çalışsa nasıl olur?” diye sordu kasap.

“Ne?”

“Senin yanında çalışabilir aslında.”

“Neden benim yanımda?”

“Onca işe tek başına yetişemiyorsun. Gün boyu canın çıkıyor. Kendin söylüyorsun.”

“Artık gerçekten gitmem lazım,” dedi Mila.

“Otur bakayım, bu meseleyi şimdi konuşacağız,” dedi kasap. “Simon, kafe şahane gidiyor bence. Umduğundan bile iyi.”

“Evet, geneline bakarsak fena gitmiyor.”

“Yani birine ihtiyacın olabilir, öyle değil mi?”

“Bu o kadar basit değil,” dedi Simon. “Garsonluk yaptınız mı hiç?”

Mila başını hayır anlamında salladı.

“O halde olmaz.”

“İşi olduğundan daha zor hale getirmeye gerek yok,” dedi kasap. “Sen de başlarken ne lokantacı ne meyhaneciydin. Ama şimdi oldun. Birlikte deneyebilirsiniz. Olmazsa olmaz.”

Simon biraz düşündükten sonra, “Böyle bir iş yapmaktan keyif alır mısınız?” diye sordu.

“Bana iş lazım, keyif değil,” dedi Mila. “İnsanın neredyse her türüne katlanırım ve birkaç bardak taşımayı kesinlikle beceririm. Düşürecek olursam da maaşımdan kesersiniz. İyi çalışırım ben. Parmaklarımdaki nasırları görüyor musunuz? Hiçbir mutfak bıçağı kesemez bunları. Kiramı ancak bu ayın sonuna kadar ödeyebileceğim, ondan sonra sokaktayım. O halde bana verecek bir işin var, teşekkürler, kabul ediyorum.”

Simon’la kasap birbirlerine baktılar.

“Tamam o zaman,” dedi Simon sonunda. “Deneriz. Adın ne?”

“Mila.”

“Benimki de Simon. Kafenin ismi yok. Aklına bir isim gelirse söylersin.”

“Olur,” dedi Mila. “Ama söz veremem.”